

הקדמת המערכת

מערכת משפט, חברה ותרבות בחרה לייחד את הכרך הנוכחי לחקר המשטרה בשל הרצון לעורר ולפתח את השיח האקדמי על אודות אחת השחקניות המשמעותיות ביותר במערכת אכיפת החוק. המשטרה היא שער הכניסה המרכזי אל עולם אכיפת החוק, כפי שציינו במבוא לכרך זה, וזאת כאשר פעילותה סמויה במידה רבה מן העין. מחקר על אודותיה עשוי להניב שתי תוצאות ממשיות: האחת, הנגשת המידע הקיים לציבור שבתורו יגביר את אפשרות הפיקוח עליה; והאחרת, יצירת כלים שעשויים לייעל את עבודתה.

לפיכך הבחירה בפרופ' דיויד וייסבורד כמרואיין לכרך זה הייתה כמעט מובנת מאליה. אכן, קשה לדמיין את חקר המשטרה בלי לתת את הדעת למחקריו פורצי הדרך של וייסבורד, אחד הקולות הבולטים שהובילו לאורך השנים למחקר מקיף על אודות המשטרה ופעולותיה. פרס שטוקהולם לקרימינולוגיה¹ ופרס ישראל² היו רק שתי אבני דרך ראויות לציין – אך לא היחידות – בקריירה ארוכה, ובה שורה ארוכה של פרסים נוספים, מחקרים חדשניים, שיתופי פעולה עם גופי אכיפת חוק, השתתפות בוועדות מייעצות, מחקרי הערכה נרחבים בהיקפם והנחיית תלמידי מחקר הממלאים כיום תפקידים שונים באקדמיה ובמערכת אכיפת החוק. על אף הדימוי שהוצמד לאקדמיה לאורך השנים כ"מגדל השן", הקפיד וייסבורד במחקריו השונים לבסס את אחיזתו של "מגדל" זה בקרקע המציאות ולהשתמש במחקר האקדמי לשיפור עבודת המשטרה לטובת האוכלוסייה שהיא משרתת. הקשר ההדוק בין שלושת אלה – אקדמיה, משטרה וחברה – מלווה אותו לאורך השנים והוביל לשורה ארוכה

* פרופ' דיויד וייסבורד הוא מופקד הקתדרה למשפטים ולאכיפת החוק על שם וולטר א' מאייר באוניברסיטה העברית בירושלים ופרופסור לקרימינולוגיה, משפט וחברה באוניברסיטת ג'ורג' מייסון בארצות הברית. הוא חוקר מוביל בקרימינולוגיה, ועבודתו מתמקדת בשיטות מחקר וסטטיסטיקה, שיטור, פשיעה ומקום. הוא זכה בפרסים בין-לאומיים רבים, ובהם פרס שטוקהולם לקרימינולוגיה, פרס סאת'רלנד ופרס וולמר מהאגודה האמריקנית לקרימינולוגיה ופרס בורוך על מחקר התורם לשיפור מדיניות ציבורית מטעם שותפות קמפבל למידע חברתי. פרופ' וייסבורד הוא חתן פרס ישראל וזכה גם בפרס שר הקליטה למדען עולה ובפרס מפעל חיים מהאגודה הישראלית לקרימינולוגיה. הריאיון נערך על ידי שי דרומי, מאור בן לולו ועומר יוסיבאש, בתאריך 20.1.2020, ולאחר מכן נערכו מספר השלמות באמצעות דואר אלקטרוני ובטלפון.

1 Yolanda Curtis, *David Weisburd Wins the Stockholm Prize in Criminology*, 266 NIJ J. (2010).

2 "פרופ' דיויד וייסבורד – קרימינולוגיה" משרד החינוך – פרסי ישראל (23.4.2015) https://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/PrasIsrael/winners2015/david_visbord/.story_david_visbord.htm

של תוצרים מחקריים חשובים. בריאיון וייסבורד מצביע על שורשיו האישיים והמקצועיים, הנטועים בארצות הברית של שנות השמונים, שם הוא נולד ולמד, ועל שילובם במגמות המחקר ובפרקטיקה של התקופה. הוא מציג את המחקרים שיוזם או השתתף בהם, לרבות אלו שעסקו ביכולת המשטרה להשפיע על הפשיעה, שהוטל בה ספק רב באותה תקופה, ובאפשרות להוריד את רמת הפשיעה אגב נקיטת צעדים שמבוססים על מחקר. וייסבורד מציג בריאיון זה את עבודותיו בנוגע לחשיבות השקיפות במשטרה ולחשיבות שיתוף הפעולה בינה ובין האקדמיה, וגם את החסמים הנצבים בפניהן. לסיום, וייסבורד מציג את האתגרים המהותיים עימם מתמודדת המשטרה בימים אלו, וכמה מחשבות על מענים ראויים לאתגרים אלו.

מה הוביל אותך לתחום הקרימינולוגיה?

סוציולוגים חוקרים פשיעה מאז המאה ה-19, אבל קרימינולוגיה החלה להיחשב לדיסציפלינה עצמאית בעיקר משנות ה-60 ואילך. אוניברסיטת ייל, בה למדתי, הייתה אחד מהמרכזים החשובים ביותר למחקר בתחום שהיום אנחנו קוראים לו קרימינולוגיה, וכך הגעתי אליו. דרך אגב, המכון לקרימינולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, שהוקם בשנות ה-60, הפעיל אחת משתיים או משלוש התוכניות הראשונות ללימודי קרימינולוגיה בעולם. בעבודת הדוקטור שלי חקרתי מתיישבים ביהודה ושומרון הקשורים לתנועת "גוש אמונים". המחקר התמקד בהבנת הפרות חוק שבוצעו על ידם בשל נאמנות לנורמות דתיות שמבחינתם נמצאות ברמה מוסרית גבוהה ממנו, ופורסם כספר בהוצאת אוניברסיטת פנסילבניה. לקראת סוף העבודה על הדוקטורט קיבלתי הצעת עבודה מה־Vera Institute of Justice (1984). התייעצתי עם אחד הקרימינולוגים הבכירים בישראל בנוגע לשאלה האם עבודה במכון מחקר יישומי כזה תסייע לי לקבל בעתיד תקן באקדמיה בישראל. אותו קרימינולוג מומחה ענה שעבודה כזו תפגע בקריירה האקדמית שלי. למרות התשובה שקיבלתי, החלטתי שבחיים חשוב להקשיב ללב שלך ולתחושת הבטן שאמרו שלמרות שבחירה זו עשויה לפגוע בקריירה האקדמית שלי, זו נראית עבודה שיהיה מעניין לעשות. למרות המלצתו, החלטתי לקחת את העבודה, וזו הייתה אחת ההחלטות האקדמיות הטובות ביותר שלי.

הפרויקט שלי ב־Vera Institute עסק בשיטור קהילתי בשיתוף תחנת המשטרה של מחוז 72 בברוקלין (72nd precinct in Brooklyn), כאשר חלק מהעבודה כלל סיור עם השוטרים ברחובות. בתקופה ההיא תוכניות שיטור קהילתי (Community Policing Programs) היו רעיון חדש לגמרי, ואותי עניין בעיקר להגיע לשטח עצמו. כך הפכתי לקרימינולוג אמיתי: מצאתי את עצמי הולך ברחובות ארבעה או חמישה ימים בשבוע, לומד נושאים חדשים דרך הרגליים. מעניין לציין שזה קרה במקביל לשינוי כללי שהתרחש באקדמיה בשנות ה-80 – ההבנה שחשוב ללמוד מהשטח. גם אז, ולמרות שהגישה היתה רק בחיתוליה, הרעיון לפיו אפשר ללמוד משהו כמו פשיעה בלי לערוך מחקר בשטח היה בעיני מוזר.

כיצד התפתח הרעיון שלך לגבי נקודות חמות?

בתקופה שהצטרפתי לסיורי המשטרה בניו יורק הרגשתי שמה שאני רואה בעבודת המשטרה בפועל לא תמיד עולה בקנה אחד עם מה שלמדתי קודם לכן באקדמיה. צריך להבין – תוכנית השיטור הקהילתי ותוכניות דומות היו אחד החידושים הגדולים ביותר בעבודת המשטרה

בשנות ה-80. החידושים האלה הגיעו על רקע כמה מחקרים שבוצעו עשור קודם לכן והצביעו על כך שהגישה המסורתית לשיטור, שכללה סיור מניעתי ומענה משטרתי מהיר לקריאות לעזרה, לא עובדת. ³ למשל, בניסוי שנערך בקנזס סיטי,⁴ הבינו החוקרים שלסיור רנדומלי ברחבי העיר אין השפעה על פשיעה. במחקר גדול אחר,⁵ נמצא כי תגובה מהירה לקריאות לעזרה לא רלוונטית כי אנשים נוטים לדווח על עבירות זמן רב לאחר התרחשותן. במחקר התברר שהגורם המכריע בתפיסת עבריינים הוא הזמן שלקח לתושבים להתקשר, ולא הזמן שלקח למשטרה להגיב לקריאה. המחקר הזה הראה עד כמה הציבור חשוב בהפחתת פשיעה: כדי להגדיל את הסיכוי לתפוס את העבריין, האזרחים חייבים להתקשר למשטרה מוקדם יותר. בו בזמן, בשנות ה-80, רמות הפשיעה בארצות הברית עלו בצורה משמעותית. המחקרים הללו ורמות הפשיעה הגבוהות הולידו קונצנזוס בקרב אקדמאים וקובעי מדיניות, לפיו המשטרה לא באמת משפיעה על רמות הפשיעה. שיטור קהילתי היה אחד החידושים (ואולי אף הראשון שבהם) בתגובה לכישלון המודל ה"סטנדרטי" לשיטור.

סיבה נוספת בגללה היה הפרויקט בנושא שיטור קהילתי בניו יורק חשוב כל כך היא שהוא נתן מענה למשבר נוסף של המשטרה באותה תקופה: הציבור הפסיק לתת אמון במשטרה. מדובר על אותן בעיות אמון שאנו עדים להן בישראל עם קהילת יוצאי אתיופיה ועם המגזר הערבי, שנוטים לא לכטוח במשטרה. חשוב להבין שבשנות ה-60 רוב ארגוני המשטרה היו "לבנים", והשוטרים נהגו לסייר באזורים שמזוהים עם הקהילה האפרו-אמריקאית. הסיורים הללו הובילו למעצרים והתנגשויות עם הקהילה באופן שהקשה על יצירת אמון של הציבור במשטרה, שכן השוטרים נתפסו במקרים רבים כ"כוח פולש". מדובר בהתנהלות משטרתית שבזמנו נחשבה לנורמלית וכיום נתפסת כשלילית. לכן, אף שאנחנו רואים את הבעיות עולות בשיח הציבורי בארצות הברית, מדובר בשינוי המעיד על שיפור משמעותי בעבודת המשטרה וביחס שלה לכלל הציבור.

במסגרת תוכנית השיטור הקהילתי בניו יורק, לכל אחד מתשעת השוטרים הוקצה אזור "בעייתי" בשטח התחנה. כל אזור כלל מעל 30 מקטעי רחוב (צומת עד צומת). תחנה 72 באותה תקופה הייתה אזור עם בעיות פשיעה רבות. במהלך הסיורים הרגליים הבחנתי שפעמים רבות השוטרים השקיעו את רוב זמנם ברחוב אחד, שניים או שלושה – ולעיתים רק בצומת אחד. זה פרט חשוב כי בלימודי הקרימינולוגיה בזמנו רווחה ההנחה לפיה בשכונות המוגדרות כבעייתיות, כל השכונה מעורבת בפשיעה. אבל כשהלכתי עם השוטרים ברחובות ראיתי שהפשיעה התרכזת במספר מקומות מצומצם בהם הושקע רוב זמנם של השוטרים. נוסף על כך, בניגוד למחקרים שטענו כי המשטרה אינה אפקטיבית בשיטות השיטור שלה, בסיורים שערכנו נראה – מנקודת המבט שלי – שהשוטרים כן הצליחו בעבודתם לשפר את המצב. לא היו לי עדיין עדויות אמפיריות, והמידע שאספתי טרם מופה ברמה שניתן היה

NATIONAL RESEARCH COUNCIL, FAIRNESS AND EFFECTIVENESS IN POLICING: THE EVIDENCE 3
 (Wesley Skogan & Kathleen Frydl eds., 2004).

GEORGE L. KELLING ET AL., THE KANSAS CITY PREVENTIVE PATROL EXPERIMENT: A SUMMARY 4
 .REPORT (1974).

WILLIAM SPELMAN & DAVID K. BROWN, CALLING THE POLICE – CITIZEN REPORTING OF 5
 .SERIOUS CRIME (1981).

להשתמש בו לצורך מחקר, אבל זו הנקודה בקריירה שלי שבה התחלתי להתעניין בנושא של "פשיעה ומקום" (crime and place).

במובן הזה, את הבסיס לרעיון "הנקודות החמות"⁶ למדתי בתחנה 72 בניו יורק בשנת 1985. בלמעלה מ-30 השנים שלאחר מכן הקדשתי את הקריירה שלי לעריכת מחקרים בסיסיים (basic science) ומחקרי הערכה (evaluations studies). ככל שפיתחתי את המחקר בנושא התברר לי שאותם ממצאים שמצאתי בניו יורק ב-1985 חזרו על עצמם שוב ושוב. כך למשל בניסוי שערכתי עם לורנס שרמן במיניאפוליס שבארצות הברית ראינו שאם המשטרה מתרכזת באותן נקודות חמות, היא מצליחה להביא לירידה ברמת הפשיעה.⁷ בניגוד לעת הנוכחית, בה יש תחושה בקרב העוסקים בתחום ש"הכול עובד", בזמנו התחושה הייתה ששום דבר לא עובד, כלומר שום דבר לא מצליח להוריד את שיעורי הפשיעה. השיטה הזאת, של שיטור בנקודות חמות, הצליחה ליצור שינוי משמעותי והביאה להבנה שיש דרכים אפקטיביות למלחמה בפשיעה, וזה כשלעצמו היה דבר חשוב.

בעקבות הניסוי במיניאפוליס נערכו כ-70 מחקרים נוספים בנושא, ו-60 מהם איששו את תאוריית הנקודות החמות ואת התועלת שאפשר להפיק ממנה. עם זאת, היו גם בעיות ביישומה בשטח. כך למשל, לעיתים הוגדרה שכונה שלמה כ"נקודה חמה", ונשלחו אליה שוטרים רבים. השפה היתה השפה של "נקודות חמות", אבל היישום היה שגוי. אלו בריוק הדברים שקיוויתי שהשימוש בשיטור בנקודות חמות יימנע, שכן שליחת שוטרים לשכונה שלמה מביאה לעיתים קרובות לעיכוב או מעצר של אנשים רבים (פעמים רבות חברי קבוצות מיעוט) עם כל המחירים הכרוכים בכך, ומנגד – לא באמת מצליחה להפחית את הפשיעה.

האם ניתן לחזות לאן הנקודות החמות יעברו עם הזמן?

יש ביקורת בנוגע לשיטה של שיטור בנקודות חמות, לפיה הפשע עשוי פשוט לזוז ולעבור לרחוב הסמוך. האמת היא שמעולם לא טענתי שלא יכולה להיות התקה של פשיעה. יש נקודות חמות שהן עקביות, ונראה שיהיו עקביות לאורך זמן – יכול להיות שהפשיעה בהן תרד, אך הן לא ייעלמו לחלוטין. כמו כן, יש הרבה נקודות חמות זמניות, כלומר מקומות שמהווים נקודות חמות בתקופות מסוימות בשנה. דוגמה לכך היא במיניאפוליס, שם חופי האגמים עמוסים בחודשי הקיץ, ואז רמת הפשיעה עולה. יש גם נקודות חמות שמתפתחות ומשתנות, ואנחנו יודעים מעט מאוד בנוגע לזה כי זה קורה לאורך פרקי זמן ארוכים. שינויים בנקודות חמות קשורים גם לאירועים שקורים באותו אזור – למשל כשהעירייה הורסת בניינים נטושים, שבמקרים רבים הם מוקד לפשיעה, יש ירידה ברמת הפשיעה באזור. מנגד,

6 "נקודה חמה" היא אזור קטן מאוד – דוגמת פינת רחוב או בניין מגורים – בעל ריכוז גבוה וחרגי של אירועים פליליים או אירועי הפרות סדר ציבורי חוזרים ובעלי דפוס יציב לאורך זמן. להרחבה ראו: David Weisburd, *Hot Spots of Crime and Place-Based Prevention*, 17(1) CRIMINOLOGY & PUB. POL'Y 5 (2018).

7 Lawrence W. Sherman & David Weisburd, *General Deterrent Effects of Police Patrol in Crime "Hot-spots": A Randomized Controlled Trial*, 12(4) JUST. QUARTERLY 625 (1995).

כשבונים בניינים חדשים יש קורבנות פוטנציאליים חדשים (וגם עבריינים פוטנציאליים חדשים), וזה מגדיל את הסיכוי לפשיעה.

רמת הפשיעה בנקודות חמות יכולה להשתנות אפילו בשעות שונות של היממה. בבולטימור שבמריילנד יש רחוב שמהווה נקודה חמה, ושם מתבצעות עבירות רבות, אבל בשעה שתיים בצהריים ילדים רצים ומשחקים בו. קשה להסביר את זה – בשתיים בצהריים הרחוב שונה לחלוטין מהרחוב בתשע בערב. מנגד, יש רחובות שגם בשתיים בצהריים יש בהם יריות. יש דברים שאנחנו פשוט לא יודעים עליהם מספיק, ומה שהמדע צריך לעשות זה להבין למה המקומות האלו מהווים נקודות חמות. ב־10-15 השנים האחרונות העבודה שלי התרכזה במיוחד בנושא זה.⁸ במחקר שאני מבצע בימים אלו עבור ה־NIH⁹ ביקשתי לאסוף מידע על האנשים שחיים ב־450 רחובות המחולקים ל־300 נקודות חמות בהן מתרחשות עבירות אלימות וסמים, ולכ־150 נקודות "קרורות". ביצעתי שלושה גלי סקר, בהם השתתפו לפחות שבעה תושבים מכל רחוב, יותר מ־3,000 משיבים בכל גל. אחד הדברים שלמדנו באמצעות הסקרים הוא שהאמון בשכנים היה הרבה יותר גבוה בנקודות הקרות. בנקודות הקרות כ־80-90 אחוז מהאנשים אמרו שהם סומכים על השכנים שלהם, ואילו בנקודות החמות רק 45 אחוזים טענו כך. זה הברדל עצום, שספק אם היינו יודעים עליו רק באמצעות המידע הרשמי.

העבודה שלנו היא להבין מה הופך את המקומות האלה לנקודות חמות. בדומה למחקר שביצעתי בעבר בסיאטל,¹⁰ גם במחקר הזה מצאנו שההזדמנויות והמצב החברתי ברחוב משפיעים על רמות פשיעה – למשל פעילות עסקית, כמות האנשים המתגוררים ברחוב, האם מדובר ברחוב ראשי, הרמה הסוציאקונומית של התושבים ותחושת המסוגלות הקולקטיבית שלהם.¹¹ ככל שנעמיק את המחקר בסוגיות הללו נוכל לעזור למטרה לפעול באופן יעיל יותר ופוגעני פחות.

8 ראו למשל David Weisburd et al., *Does Collective Efficacy Matter at the Micro Geographic Level? Findings from a Study of Street Segments*, 60(4) BRIT. J. CRIMINOLOGY 873 (2020); Beidi Dong et al., *Poor Health and Violent Crime Hot Spots: Mitigating the Undesirable Co-Occurrence Through Focused Place-Based Interventions* 58(6) AM. J. OF PREVENTIVE MED. 799 (2020); David Weisburd & Clair White, *Hot Spots of Crime are Not Just Hot Spots of Crime: Examining Health Outcomes at Street Segments*, 35(2) J. CONTEMP. CRIM. JUST. 142 (2019); Rotem Leshem & David Weisburd, *Epigenetics and Hot Spots of Crime: Rethinking the Relationship Between Genetics and Criminal Behavior* 35(2) J. CONTEMP. CRIM. JUST. 186 (2019); David Weisburd et al., *Mean Streets and Mental Health: Depression and PTSD at Crime Hot Spots*, 61(3-4) AM. J. CMTY. PSYCH. 285 (2018).

9 .National Institutes of Health

10 DAVID WEISBURD ET AL., *THE CRIMINOLOGY OF PLACE: STREET SEGMENTS AND OUR UNDERSTANDING OF THE CRIME PROBLEM* (2012)

11 "מסוגלות קולקטיבית" היא היכולת של קבוצה חברתית להסדיר את הנורמות החברתיות של חבריה בהתאם לעקרונות הרצויים לה ולהביא לטוב משותף. להרחבה ראו: Robert J. Sampson

האם הקורונה והסגרים השפיעו על הנקודות החמות?

אם נבחן את סטטיסטיקות הפשיעה בתקופה זו, נראה ירידה בגנבות ובפריצות אך עלייה באלימות במשפחה, וכנראה גם בפשיעת סייבר. הקורונה, הבידוד החברתי והשהייה בבתים שינו את המשוואה של מפת הפשיעה, אבל לא שינו את העובדה שהפגע ממשיך להתרכז בנקודות החמות. גם כשאנחנו מדברים על רשת האינטרנט נראה אתרים שיש בהם יותר – או פחות – פשיעה. בהקשר הזה, דוקטורנטית שאני מלווה, חוקרת פשיעת סייבר בהתאם למקומה ברחבי הרשת. במחקר, המסתמך על נתונים של משטרת בריטניה, נבחנו מקומות מסוימים באינטרנט שבדיווח ברשת מתבצעת בהם תדיר. חשוב לזכור שעדיין לא ברור אם לירידה ברמת הפשיעה ברחוב כיום בגלל הקורונה תהיה השפעה בטווח הארוך משום שבעוד כשנה מהיום החיים כבר ישתנו במידה כזו או אחרת. קניות ופגישות יהפכו בעתיד ליותר מקוונות, אבל אנשים עדיין ירצו לשבת לארוחת צוהריים עם חברים מדי פעם ולצאת לקניות. לכן כדי להבין את ההשפעות על הנקודות עצמן פשוט ניאלץ להמתין.

מיפוי הנקודות החמות דורש שיתוף פעולה מהציבור. בהנחה שבחלק מאותן נקודות חמות קיימת בעיית תת-דיווח לרשויות, כיצד חוסר שיתוף הפעולה משפיע על יישום שיטת הנקודות החמות?

באחד המחקרים הראשונים שלי בקריירה ביצעתי מיפוי של נקודות חמות שקשורות לסחר בסמים בעיר ג'רזי סיטי שבמדינת ניו ג'רזי.¹² בגלל שאותה תקופה התאפיינה בחוסר אמון של התושבים במשטרה, חששנו שהמידע שקיים במשטרה והועבר אלינו, אינו מעיד במדויק על המצב הקיים. לכן ביצענו סקר עצמאי בכל הרחובות בעיר. מטרת הסקר הייתה לבחון אם שימוש בנתונים הרשמיים יביא לתוצאות שגויות בנייתן הנקודות החמות. בנוסף למיפוי, יצרנו קו חם מיוחד לאנשים כדי שיתקשרו אלינו וידווחו לנו (בנוסף לדיווח למשטרה) על המקומות בהם מתרחש סחר בסמים. הבדיקה שעשינו גילתה שיש מתאם גבוה מאוד מבחינת רמת הפשיעה באזורים השונים בין המידע המצוי בידי המשטרה ובין המצב בפועל. למען האמת, בהתחלה הייתי מופתע מהתוצאות, שכן מדובר היה באזור שכולם טענו לגביו שיש בו תת-דיווח מובהק; אבל במהלך עיבוד הנתונים הבנו את הסיבה. בנקודות חמות יש רמות גבוהות יחסית של פשע. בכולטימור שבמדינת מרילנד בארצות הברית למשל יש נקודות חמות שמגיעות לכ-500 אירועים ומעלה ביום. גם בערים גדולות רבות אחרות יש נקודות חמות עם 50-70 אירועי פשיעה. לכן גם אם חלק גדול מהאוכלוסייה לא מדווח על עבירות, מאחר שבנקודות חמות מדובר במספר גבוה מאוד של אירועי פשיעה, האחוז שכן מדווח מספיק לזיהוי הנקודה כחמה.

היבט נוסף שצריך להבין הוא שיש סוגים שונים של פשיעה. גם בקהילות שמתאפיינות בחוסר אמון במשטרה תישמר רמה מינימלית של דיווח על פשעים מסוגים שונים, ולכן צריך תמיד לשאול על איזו פשיעה אנחנו מדברים. האם אנחנו מאמינים שבקהילות מיעוטים

et al., *Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy*, 277 SCIENCE 918 (1997).

David Weisburd & Lorraine Green Mazerolle, *Crime and Disorder in Drug Hot Spots: Implications for Theory and Practice in Policing*, 3(3) POLICE QUARTERLY 331 (2000)

למשל, קהילות חרדיות או ערביות בישראל, לא יתקשרו למשטרה במקרה של רצח? אני חושב שלא, והמציאות בשטח אכן מעידה שאין זה המצב. אני חושב שהתחום הזה של הטיית הדיווח והשאלה אם אזרחים מדווחים ומתי הוא תחום שלא נחקר מספיק.

האם לדעתך נכון לחשוף את מקום הנקודות החמות לציבור או לשמור על סודיות מקומן?

הסיבה לקושי של המשטרה עם שקיפות, שמהווה לעיתים גם תירוץ להימנע מפרסום נתונים, היא הצורך לשמור על סודיות ופרטיות. למשל, בשל החשש להפרת פרטיות של עצורים שעומדת להם חזקת החפות, קיים קושי של ממש בהשגת תיקי מעצר. חוקרים שמבקשים לעסוק בתחום מקבלים את המידע באופן כללי ורק באמצעות הסכמי סודיות שמקשים על ביצוע מחקרים. לכאורה דאגה לשכונות ולקהילות שקיימות בהן נקודות חמות מצריכה הסתרת נקודות חמות, שכן הן עלולות להיפגע מה"סטיגמטיזציה" שחשיפת המידע תביא עימה. נוסף על כך קיים השיקול הביטחוני: ככלל, המשטרה אינה מעוניינת לפרסם מידע שנוגע לענייני ביטחון או לחשוף חקירות מתמשכות. הנטייה הזאת איננה מנת חלקה של המשטרה בלבד, וקיימת בכל ארגוני הביטחון בהם יש חשיבות לשמירת מידע מסווג.

מנגד, לשקיפות המשטרה מול האוכלוסייה יש חשיבות בעצם קיומה. כדי שהמשטרה תתפקד היא זקוקה לאמון הציבור; כדי לזכות באמון הציבור, אנשים צריכים להבין מה המשטרה עושה, כלומר עליהם להבין מאילו מניעים המשטרה פועלת ומה מכלול השיקולים שמניעים אותה. כך הציבור ידע שהמשטרה המשרתת אותו לא פועלת משיקולים לא ענייניים או מושפעת מגורמים זרים באופן בלתי ראוי. משכך בוודאי שיש לפרסם את הנתונים, ומשטרה שתפעל בשקיפות מהסוג הזה רק תחזק את יכולתה לפעול בציבור.

בתקופה בה רוני אלשיך נכנס לתפקידו כמפקח"ל המשטרה הוא עשה צעד מצוין לכיוון שיפור השקיפות בארגון. בתקופתו פיתחה המשטרה בשיתוף עם המכון לקרימינולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים את מערכת "אמור"¹³. מעבר להקמת המערכת עצמה, אלשיך החליט עוד החלטה חשובה: לאפשר לצוות המחקר מהמכון לקרימינולוגיה לפרסם ולהשתמש בנתונים שהמערכת תאסוף. החלטה חשובה נוספת הייתה העצמאות שניתנה לחוקרים בעיבוד נתוני המערכת, כלומר המשטרה לא יכלה לשלוט בשאלות המחקר ובתוצאותיו. זו הייתה החלטה נבונה שממחישה איך שקיפות מקדמת אותנו לכיוון של יעילות. המשטרה, ככל ארגון, צריכה לשאוף להגיע למצב בו כל מה שהיא עושה הוא אפקטיבי. לכן משטרה שפועלת באופן מיטבי צריכה לבצע הערכה עצמית מתמדת. מטרתה של ההערכה העצמית היא לבדוק אם הדרך בה התנהלה עד כה היא הדרך הנכונה. אסור לפעול בהתאם לתחושות בטן, אלא באמצעות מידע אובייקטיבי, ביצוע הערכות על בסיס קבוע והקשבה לביקורת.

במקרים רבים הנטייה של המשטרה תהיה להגדיר תחומים רבים כ"סודיים", אבל כשאנחנו יוצאים מתוך נקודת ההנחה שהמשטרה עוברת למעננו, אנחנו מסיקים שהשמירה

13 מערכת אמור"ן (אסטרטגיות מניעה ומיקוד מנהלי) היא מערכת שהחלה לפעול בשירות המשטרה בשנת 2016 ומטרתה בין היתר היא ליצור שיטור מבוסס נתונים שיאפשר גם חיזוי פשיעה. להרחבה ראו David Weisburd et al., *Institutionalizing Problem-Oriented Policing: An Evaluation of the EMUN Reform in Israel*, 19 CRIMINOLOGY & PUB. POL'Y 941 (2020).

על סודיות צריכה להגיע רק באין ברירה אחרת. לפיכך יש להיות מאוד זהירים כשנותנים למשטרה להגדיר בעצמה מה יהיה שקוף לציבור ומה יישאר חסוי. צריך שתהיה התערבות ציבורית שתגדיר פרמטרים לגבולות הסודיות, הביטחון והפרטיות. לפי פרמטרים אלה ניתן יהיה לקבוע מראש אילו דברים יוגבלו ואילו דברים יפורסמו לציבור הרחב.

האם יש הבדל בין הנחלת השקיפות בתקופת שגרה ובין עיתות חירום, תקופת הקורונה לדוגמה?

אם לומר את האמת, השקיפות של המשטרה אינה עוד בשליטתה המוחלטת. כיום, לכולם יש טלפון חכם, ובמקרים רבים בהם המשטרה עושה משהו שגוי אנשים מצלמים, כלומר המשטרה פועלת כלפי חוץ בשקיפות – כמו שהעולם הוא שקוף עכשיו, הרבה יותר משהיה לפני 25 שנה. אם במשטרה חושבים שבצל הקורונה הם יכולים לנהוג ולהחליט באופן שקוף פחות, המציאות תוכיח שהם טועים לגמרי. הדבר היחיד שהקורונה משפיעה עליו הוא שאנשים לא חושבים באופן מיטבי ומגיבים באופן אימפולסיבי יותר וזה נכון גם לגבי המשטרה. המשטרה, כגוף, חייבת להבין שהפעולות שלה שקופות כל הזמן, בין שהיא אוהבת את זה ובין שלא. אנחנו רואים מהמצב בעולם שהמשטרה לא מחושבת מספיק ביחס לעניין הזה. השינוי שהטכנולוגיה הביאה איתה הוא משהו שכולם צריכים להבין – כמעט כל שיחה שאדם מנהל בטלפון או בזום עשויה להיות שקופה כלפי כל העולם. מובן שיש בזה גם יתרונות – משטרה שפועלת בשקיפות היא טובה, אבל היא צריכה להבין זאת ולהיות זהירה יותר בפעולותיה.

נניח שהמשטרה מפרסמת את מקום הנקודות הספציפיות בהן מתרכזת הפשיעה, כפי שאמרת עלולה להיווצר סטיגמטיזציה של אזורים מסוימים. האם בדרך זו אנו לא פוגעים באנשים שעליהם אנחנו מנסים להגן?

יש שתי שאלות שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו. הראשונה, האם זה רע שהציבור ידע שברחובות מסוימים יש ריכוז גבוה של פשיעה? השנייה, האם זו לא זכותם של אזרחים לדעת מה מצב הפשיעה באזור שלהם? למשל, לדעת שבחוף של תל אביב יש הרבה גנבות? חשוב לזכור שאין שום משטרה בעולם שחייבת לספר את כל מה שהיא עושה; לא נרצה לתת לעבריינים מידע על מקום השוטרים או על דרכי האכיפה, אולם, באופן כללי יותר יש לנו את הזכות לדעת. שיטור דמוקרטי מבוסס על כך שהמשטרה משרתת את האנשים. היא לא מחליטה בשם עצמה, היא חייבת להחליט יחד עם השלטון שמייצג את העם.

שיטור טוב תלוי בקבלת מידע מהקהילה, ולכן – מאחר שהקהילה מהווה נדבך חשוב ביכולות המשטרה – צריך לקיים איתה יחסים טובים. השוטרים מצד אחד צריכים להיות טובים בעבודת השיטור, אבל מצד שני אנחנו, כציבור, צריכים להחליט מה אנחנו רוצים מהמשטרה. האם נרצה שוטר בכל רחוב? יש לזה מחיר מסוים, תמיד יש איזה שהוא איזון שאנחנו מנסים להגיע אליו בין החירות ובין השליטה על החברה.

אם כך, אתה לא חושש שאותן הקהילות החיות בנקודות החמות יתויגו כחשודות המיידיות? זה מתקשר לשאלה שנוגעת לפרסום הנתונים. היום יש תנועה לכיוון "שיטור מנבא" (predictive policing), כלומר שימוש של המשטרה באמצעים טכנולוגיים מבוססי בינה מלאכותית, שיכוונו את השוטרים לאן ללכת וכיצד לפעול. שיטור כזה מעלה שאלה בדבר שקיפות האלגוריתמים. אם האלגוריתם "שקוף", הוא מאפשר לנו לברוק האם הוא מוטה נגד קהילות שיש בהן אוכלוסיות מוחלשות וקבוצות מיעוט באופן בלתי צודק. כך למשל נוכל לוודא שמוצא אתני לא משמש קריטריון ולהימנע מהטיות שעשויות להימצא בקרב שוטרים, גם באופן בלתי מודע.

שיטור מנבא הוא גם שיטור שיוזם יותר, כלומר מביא את המשטרה לפעול בעצמה על בסיס הנתונים שיש לה. שיטור כזה מעלה כמה נקודות חשובות. הראשונה היא שצריך לצאת מנקודת הנחה שאנשים שמבקשים עזרה צריכים לקבל אותה: כשאדם מתקשר למשטרה, המשטרה צריכה להגיע לאזור ולסייע לו. הנקודה השנייה נוגעת לשאלה איך קובעים מה יהיה אחוז השיטור היוזם? כלומר כמה זמן יש למשטרה לפעילות יוזמה מול פעילות תגובתית? היום אנחנו עומדים על כ-20-35 אחוז בלבד לפעילות יוזמה. זה הרבה, אבל עדיין רוב העבודה המשטרתית – לפחות בארצות הברית – מבוצעת בתגובה לפניות האזרחים.¹⁴ האזרחים אומרים למשטרה שהם רוצים שהיא תגיע, והיא מגיעה. יש חששות רבים ממשטרה שפועלת באופן יוזם. נכון שבכל מקום בעולם המשטרה עושה טעויות, אבל בחברה דמוקרטית אנחנו רוצים שהמשטרה תשרת את האנשים, ולכן לומר שהמשטרה לא צריכה להגיע באופן יוזם לנקודה שיש בה מאות מקרים בשנה, היא אמירה בעייתית. זה פוגע בשירות שהמשטרה אמורה לתת לציבור.

כאשר המשטרה מטמיעה אסטרטגיית שיטור, מה הקווים המנחים שלפיהם היא צריכה לעבוד?

טרם מינוי אלשיך, פנה אליי השר לביטחון פנים ושאל אותי על דעתי לגבי המפכ"ל הבא. אמרתי לו שצריך למנות אדם שיהיה פתוח לראיות מדעיות, אדם שמבין ורגיש כלפי קהילות מיעוט מיוחדות בישראל – כמו החרדים, יוצאי אתיופיה וערביי ישראל, ותתי-הקהילות בתוכן. לכן הבחירה למנות את אלשיך למפכ"ל הייתה הפתעה מבחינתי. המחשבה הראשונית שלי הייתה שאדם שהגיע מהשב"כ ולא מהמשטרה עצמה יתקשה להכיר ולהכיל את הקהילות השונות. המחשבה הזאת הייתה מוטעית, שכן התקופה בפיקודו של אלשיך הייתה התקופה הטובה ביותר של המשטרה בישראל.

הסיבה היא שלמרות שאלשיך לא הכיר את המשטרה טוב כמו מועמדים שהגיעו מתוך המערכת, הוא הצליח להניע תפיסה שלפיה שימוש בידע מדעי במשטרה הוא עניין חשוב, וזאת בשונה מהגישה הרווחת שלפיה רק ניסיון מעשי הוא חשוב. אלשיך הגיע לתפקיד עם רעיון ליצור רפורמה בשיטור ולשנות את האופן בו המשטרה עובדת. הוא הגיע עם מספר עקרונות מנחים. הוא נכנס ואמר דברים ברוח של "אלו הדברים שאני מעוניין לעשות: אני

David Weisburd et al., *The Dallas Patrol Management Experiment: Can AVL Technologies be Used to Harness Unallocated Patrol Time for Crime Prevention?* 11(3) J. EXPERIMENTAL CRIMINOLOGY 367 (2015)

רוצה לשפר את מערכת היחסים בין המשטרה והציבור, אני רוצה למקד את המשטרה בפתרון בעיות, אני רוצה שהמיקוד יהיה מבוסס לא רק על ניסיון מעשי אלא גם על ידע מדעי, אך מבלי להתעלם מהחשיבות של ניסיון מעשי".

בשנת 1979 פרסם הרמן גולדשטיין את מאמרו המפורסם,¹⁵ בו הביא את סיפורם של נהגי האוטובוס בבריטניה, שנסעו ברחבי העיר והמשיכו לנסוע בעודם מנופפים למי שעמד בתחנות במקום לעצור להם. לשאלה מדוע הנהגים אינם אוספים את הנוסעים הממתינים השיב נציג ארגון הנהגים: "איך אתה מצפה שנהגים גם יאספו את כל הנוסעים וגם יעמדו בלוח הזמנים?!". בז'רגון האקדמי זה נקרא "חוסר תפקוד בירוקרטי". מה שקורה בבירוקרטיה הוא שמנסים להתמקד באופן שבו עושים דברים, ולא במטרות שלהם. ארגון צריך להשיג מטרות, אבל בתהליך נוצרת בירוקרטיה שהופכת לדבר המרכזי. גולדשטיין טען שסוכנויות המשטרה פגיעות במיוחד לבעיה זו. הוא לא הציע פתרון לבעיות האלה אלא התמקד ברעיון שהמשטרה צריכה לפתור אותן, ופיתח את הרעיון של שיטור ממוקד בעיות. בשנות ה-90 ניתנה בארצות הברית התגובה המשמעותית הראשונה לבעיה זו – על ידי שימוש במערכת אסטרטגית-ארגונית ממוקדת בעיות שנקראה COMPSTAT.¹⁶ הרעיון בבסיס המערכת היה חכם, אך היו לה כמה בעיות, והמרכזיות מבניהן הייתה שהתוכנית לא חלחלה לשוטרי השטח ונשארה ברמת הפיקוד הבינוני. לכן התוכנית כמעט לא הובילה לפתרון בעיות יצירתיות; רוב השוטרים המשיכו להשתמש בפתרון של אכיפה.

אלשיך נגע בנקודה הזאת כשכונה את תוכנית אמו"ן בישראל. הרעיון המרכזי בבסיס COMPSTAT הוא להחליט מהן המשימה והמטרות של המשטרה ולדעת להתמקד בהן. בעבר, במשטרת ישראל המפכ"ל בחר את הבעיות המרכזיות, וכל התחנות היו חייבות לטפל בהן. מה שאלשיך עשה יכול להישמע טריוויאלי, אבל היה יוצא דופן: הוא אמר שהוא, כמפכ"ל, יבחר את האסטרטגיה הכללית (שהיא פתרון בעיות), וכל תחנה תבחר ארבע בעיות ספציפיות שיש לפתור בכל שנה. הוא יצר מערכת דומה לזו של COMPSTAT, אגב שימוש במאפיינים רבים שלה. הוא בנה מערכת ממוחשבת שכבר פותחה בעבר, ואפשר לתחנות לפתור את הבעיות שהן בחרו לעצמן. תפיסת פעולה זו הועברה לכל שוטרי ושוטרי בשטח.¹⁷ נוסף על כך, המערכת מראה את הפעילות ואת המשאבים בהן השתמשה כל תחנה. השימוש במערכת שיצר אלשיך הבליט את היצירתיות של המשטרה ואת היכולת שלה לתכנן אסטרטגיות שיטור באופן מחושב.

כיצד התרגלו מפקדי התחנות שהיו רגילים לעבוד באופן מסוים לעבודה עם מערכת אמו"ן? בהתחלה הפיקוד הבכיר במשטרה התנגד להטמעת המערכת ולמעבר לשיטור "ממוקד בעיות". אלשיך, מנגד, טען שיש הוכחות מדעיות לכך שזה אכן עובד. אט-אט שיטור מבוסס ראיות (evidence-based policing) הפך פתאום לאינטגרלי. לימים, כשבדקנו את

Herman Goldstein, *Improving Policing: A Problem-Oriented Approach*, 25(2) CRIME 15 & DELINQUENCY 236 (1979)

David Weisburd et al., *Reforming to Preserve: COMPSTAT and Strategic Problem Solving in American Policing*, 2(3) CRIMINOLOGY & PUB. POL'Y 421 (2003)

Weisburd et al., לעיל ה"ש 13. 17

יעילות המערכת, גילינו בשלב מוקדם למדי כי בתחנות שבחרו עבירות רכוש כאחת מארבע הבעיות, חלה ירידה חדה בעבירות אלו בהשוואה לתחנות מקבילות, בלי שתחול התקה של עבירות הרכוש לאזורים אחרים, כלומר הפשיעה באזור התחנה ירדה באופן אבסולוטי. מחקר איכותני הראה שהשוטרים מיישמים את התוכנית ומשתמשים בפתרונות חדשניים מבוססי ראיות מחקריות. היום במשטרה כבר מבינים שצריך להכיר מחקרים אקדמיים ולהשתמש בהם כי שיטור שאינו מבוסס על ראיות מדעיות יוצר תדמית לא מקצועית של עבודה על בסיס תחושות בטן. לכן היום ניתן לראות שבמשטרה יש שימוש הולך וגובר בניתוחים סטטיסטיים של נתונים לצרכים שונים.

כיצד לדעתך הקשר בין האקדמיה למשטרה מסייע לעבודת המשטרה?

בארצות הברית יש ועדות אקדמיות שמייצגות לגופי המדינה. אני למשל הייתי חלק מהוועדה לייעוץ אקדמי של הממשלה ושל משרד המשפטים האמריקאי (Science advisory board for the Office of Justice Programs, Department of Justice). אלשיך כמפכ"ל בחר לאמץ את הנוהג הזה, והקים ועדה אקדמית מייצגת למפכ"ל. הוועדה התכנסה כל כמה חודשים, ואנשי אקדמיה הוזמנו לדיון עם בכירי המשטרה; בדיון הועלו ביקורות והצעות שונות שנוגעות לעבודת המשטרה. זו פעולה שממחישה הכרה בכך שהמשטרה תהיה טובה יותר אם היא תשתמש נכון במחקר אקדמי. בתקופת כהונתו של אלשיך כמפכ"ל הייתה הרבה יותר אינטראקציה בין המשטרה ובין האקדמיה. משטרת ישראל הייתה בשיאה כש"אמון" הייתה שיא הטכנולוגיה. אני מאוד אופטימי ביחס ליכולת של תוכניות כמו אמון.

כשחושבים על העתיד של קרימינולוגיה כתחום מחקר אקדמי וביחס ללימודי המשטרה, אנחנו נראה המשך של טשטוש הגבולות בין השניים. פה צריך להגיד שזה נושא שיש בו התקדמות משמעותית בשנים האחרונות. יחידות המחקר בתוך המשטרה מתחזקות ומתפתחות ומרחיבות את המגע שלהן עם האקדמיה. טשטוש הגבולות נובע מההכנה שהפרקטיקה והאקדמיה חייבות להיות משולבות זו בזו בדרכים שונות. אי אפשר לנתק את המדע מהפרקטיקה כי הפרקטיקה היא העולם האמיתי של המדע. לדעתי, מה שיקרה בעתיד זה שיהיה המשך הצלבה בין המדע ובין הפרקטיקה. אי אפשר לחשוב על קרימינולוגיה מוצלחת ללא מגע עם העולם האמיתי: קרימינולוגיה – כמו מדעים אחרים – נוגעת בעולם האמיתי. מה זה אומר בנוגע לעתיד? זה אומר שמצד אחד קרימינולוגים יצטרכו להיות נוכחים ולקחת חלק פעיל בעשייה כי בסופו של דבר זו הדרך להבטיח את איכות המחקר שלהם. כחוקר, אי אפשר לשבת במגדל השן ולחשוב שתהיה מומחה בנושא מסוים על בסיס נתונים בלבד ובלי לקחת בו חלק פעיל. לכן, אם קרימינולוגים רוצים לקדם את המדע בתחום הפשיעה, יהיה עליהם להתערב בעולם האמיתי. באופן דומה, גם אנשי הפרקטיקה יצטרכו להיות מעורבים במדע. זאת משום שאם הם לא יהיו מעורבים במדע, הם פשוט לא ישתפרו. הם צריכים להבין שהמדע עתיד לשפר את העבודה שלהם. זה יגרום להם להיות טובים יותר במניעת פשיעה, בהגנה על זכויות האזרחים ובהתאמת האופן בו המשטרה מתנהגת לצרכים של החברה.

ברפואה אנחנו רואים את החיבור הזה באופן ברור. אם נסתכל למשל על הפקולטות לרפואה, נראה שרוב החוקרים מגיעים לעשייה המדעית לאחר ותוך כדי שנים של עבודה

בפרקטיקה. גם בקרימינולוגיה אנחנו רואים דוגמאות בקרב חוקרים – כמו פרופ' סיימון פרי וד"ר דרור ולק – ששילבו בקריירה שלהם מדע ופרקטיקה. השילוב הזה מדייק את העבודה של אותם אנשים, בין שהם עוסקים במחקר ובין שהם עוסקים בפרקטיקה. באותו עניין אני חושב שצריך לחקור תחומים רבים בעבודת המשטרה, לא רק תחומים שקשורים ל"קרימינולוגיה קלאסית" ולא רק שאלות שקשורות למדיניות ציבורית. למשל, אני לא יכול להבין איך למנוע פשיעת רחוב אם אני לא מבין את הסיבות לפשיעת רחוב. מחקר ופרקטיקה הם שני תחומים מקבילים כביכול, אבל הם משפיעים זה על זה. לאורך השנים ניסיתי לשלב ביניהם עד כמה שניתן.

מה החששות מחיבור כזה?

לשילוב יש מתנגדים גם מקרב המשטרה וגם מקרב האקדמיה. במשטרה אפשר לשמוע קולות בסגנון של "אנחנו מקצועיים, אנחנו יודעים מה אנחנו עושים", קולות שלא רוצים שיתערבו להם בעבודה. באקדמיה יש חשש שעיסוק רב מדי בפרקטיקה מוריד את היוקרה של המקצוע. שתי ההנחות האלה בעייתיות. כמו שלא תמצא רופא שמתכחש למדע, לא תראה שעיסוק בפרקטיקה מוריד מהיוקרה במחקר. כפי שכתבתי בעבר,¹⁸ נדרש שילוב: מחד המשטרה צריכה לקחת בעלות ולהפוך למעורבת במדע, ומאידך האקדמיה צריכה לשאוף להיות מעורבת יותר ויותר במשטרה. שתי המערכות הללו צריכות להזין זו את זו. בפגישה שהייתה לי עם מפקד משטרת ניו יורק בתקופה בה השימוש בתוכנת ה־COMPSTAT היה נפוץ והיא זכתה לפופולרית בציבור, הצעתי לו שנקדם מחקר על אודותיה. התשובה שלו הייתה "ריידי, כולם חושבים שזו מערכת נהדרת, אתה רק תמצא בזה בעיות ותביא לי חדשות רעות, אתה רק תגיד למה זה רע". זה אמנם עשוי להישמע קצת מצחיק, אבל מצד שני דמיינו חוקר שמגיע לבית חולים ומבקש לבצע מחקר על אופן הטיפול בסרטן המוח במחלקה, והנהלת בית החולים הייתה אומרת לו "לא, אתה יכול להביא לי רק חדשות רעות". מה הייתם חושבים על זה? זה היה נראה לכם פסול, לא? אם המשטרה רוצה להשתפר, היא צריכה להבין שמשוט או בייקטיבי על המשטרה הוא רעיון מוסרי, אתי ודמוקרטי. הם חייבים לעשות את זה.

לצד הקריאה לשילוב צריך להקפיד על שמירת האובייקטיביות במחקר. אסור שהמשטרה "תקנה" את המחקרים ואסור שהאקדמיה תשרת את יחידות המחקר של המשטרה. המדע חייב להיות נטול פניות. זה בהחלט לא פשוט כי ללא ספק עשויים להתרחש מצבים בהם החוקרים יצטרכו למסור למשטרה "חדשות רעות".

קושי נוסף נוגע לתחושה בקרב אנשי אקדמיה לפיה המשטרה עשויה להתערב להם במחקר – מה שיפגע ברמת המחקר. גם כאן, אני לא חושב שזה המקרה – זה יהיה המקרה רק אם אותו חוקר יאפשר לגורמים חיצוניים להתערב במחקר, ולא במצב שהמחקר נשאר עצמאי ואובייקטיבי. ברחבי העולם קיים מגוון של מודלים, כמו זה שפועל באוניברסיטת

Peter Neyroud & David Weisburd, *Transforming the Police Through Science: The Challenge of Ownership*, 8(4) POLICING: J. POL'Y & PRAC. 287 (2014); דיויד וייסבורד, פטר נייורוד וטל יונתן־זמיר "המשטרה בעקבות המדע" עורך הדין 24, 98 (2014).

קיימברידג', בה חלק מהמחקרים נעשים בידי אנשי מדע ומשטרה יחד, ובהחלט אפשר ללמוד מהם.

מהם האתגרים העיקריים שמשטרת ישראל מתמודדת עימם היום, ומהם האתגרים העיקריים שהיא עשויה להתמודד עימם בשנים הבאות?

ישנם שלושה אתגרים משמעותיים. האתגר הראשון נוגע לשאלות של הוגנות ואמון הציבור בעבודת המשטרה. כיום המשטרה פועלת ללא כיוון ברור – העובדה שבמשך תקופה ארוכה אין הנהגה חזקה במשטרה ולא ממונה מפכ"ל יוצרת היעדר הנהגה מחד, ומקדמת אפשרות של השפעות פוליטיות מאידך.¹⁹ כאשר ראש הממשלה עומד למשפט לאחר חקירות שניהלה המשטרה וגורמים שונים מאתגרים את האובייקטיביות שלה, נוצר משבר אמון מול הציבור ומשבר בהנהגת המשטרה. נראה היום שהעולם הפוליטי מנסה להשפיע על החלטות המשטרה, וזה פוגע באמון הציבור. בטווח המידי צריך להביא לניתוק בין הגורמים כדי לשמור על הדמוקרטיה והשקיפות של המשטרה. אלשיך האמין בכך, זו הייתה השקפת עולמו.

בטווח הרחוק, אני לא חושב שההגדרות הנוכחיות לתקופות הכהונה של המפכ"ל ושל נציב שב"ס נכונות – לדעתי, צריך שתי תקופות של שלוש שנים. פרק זמן זה ייתן להם זמן לפתח פרקטיקות ומדיניות. אנחנו צריכים לשאוף להמשכיות ולהימנע ממצב בו כל מפכ"ל רוצה "לשנות את העולם". אוריינטציה מקצועית דורשת יותר המשכיות, אי אפשר לייצר את המשטרה מחדש בכל שנה, אי אפשר להחליף מפכ"ל שישנה הכול בכל פעם מחדש. צריך שתהיה המשכיות רבה יותר, וזו בעיה רצינית ומיידית שקיימת היום. זו תמיד הייתה בעיה, אבל כיום זה נהיה גרוע עוד יותר כי אין לנו הנהגה מסודרת.

אתגר שני, שכבר הזכרנו, הוא ההתבססות על ראיות ומדע. זה בהחלט נושא בו המשטרה רחוקה מהמצב הרצוי. ניסיון מקצועי הוא חשוב, אך גם ראיות ומדע. כעת נראה שאין לכך תקציב ואין רצון שזה יקרה. דמיינו עולם שבו פרקטיקות המשטרה היו מבוססות על ראיות מדעיות, עולם בו קבלת ההחלטות הייתה נעשית באופן שלוקח בחשבון רעיונות וממצאים מדעיים. בעולם כזה המשטרה הייתה משתמשת במדע כדי לבנות מערכות יחסים מוצלחות יותר עם הציבור ומשתמשת באופן קבוע בסקרים ובמחקר כדי להבין את איכות הפעילות וכיצד ניתן להשתפר. זה העתיד שאני רוצה לראות ביחס למשטרה.

אתגר שלישי שרלוונטי למשטרות רבות בעולם הוא השאלה מהו תפקידה של המשטרה ומה העבודה שכחברה אנחנו מצפים ממנה לעשות. חשבו על כל המטרות שיש למשטרה ועל המשימות שנוספו לה לאחרונה – אני חושב שצריכה להיות חשיבה טובה בעתיד בנוגע לשאלה איך המשטרה תיראה. האם ניתן לחלק את המשטרה? דוגמה לשאלה כזו היא האם צריך שתהיה משטרה חמושה לצד משטרה שאינה חמושה? יש משימות רבות שהמשטרה מבצעת בהן נשיאת נשק חם אינה הכרחית ואף מזיקה. אם נסתכל על העולם שמעבר לטרור, האם אנחנו נרצה שכל השוטרים יישאו אקדחים ואלות כל הזמן? האם כל פעולה שעוסקת בפיקוח חברתי דורשת אקדח? הרי אם יש לשוטר אקדח או אלה, עולה הסבירות

19 לאחר מועד קיום הראיון ובתום תקופה של שנתיים מבלי שכהן מפכ"ל במינוי קבע, מונה ביום 17.1.2021 רביניצב קובי שבתאי למפכ"ל משטרת ישראל.

שיתמש בהם גם כאשר אין הכרח כזה. לכן עלינו לחשוב מהן משימות המשטרה ואיך היא צריכה לעשות אותן.

מעבר לכך, נדרשת חשיבה על מניעת עבירות באופן שאינו מצריך מעורבות של המשטרה: למה שהשוטרים יהיו האנשים שתמיד מנסים למנוע פשיעה? האם ניתן למנוע עבריינות גם באופנים אחרים? לאחרונה, עבודתי עוסקת בלכידות חברתית ובמסוגלות קולקטיבית – האופן שבו אנשים סומכים אחד על השני ומעורבים במניעת פשיעה. גם ברמת הרחוב, כשהדיירים ברחוב מסוים מאורגנים ומלוכדים תהיה ירידה בפשיעה. הנחה כזו מעלה שאלות כמו מי צריך לארגן את האנשים ברחוב? האם זו עבודה של המשטרה? אינני חושב כך. אלו דוגמאות שמחזירות אותנו לאותה שאלה – מה תפקיד המשטרה ומה עליה לעשות. אני מאמין שאם נגדיר את תפקיד המשטרה באופן מוצלח יותר היא תהיה פופולרית יותר, כי היא תהיה מעורבת לעיתים נדירות יותר באינטראקציות מורכבות עם אזרחים, כגון התמודדות עם חולי נפש וחסרי בית. זו לדעתי נקודה חשובה שמצריכה התייחסות.

האם כשאנחנו מדברים על האתגר בתפקיד המשטרה אנחנו מתכוונים גם לקריאות שבעבר היו בשוליים ובקיץ 2020 קיבלו ביטוי חזק ברחבי ארצות הברית, לפיהן יש "להפסיק לממן את המשטרה" (Defund the police)?

כשאנשים דורשים להפסיק את המימון למשטרה, בעיקר בארצות הברית, הם לא חושבים באופן מלא ממה צריך לשלול את המימון. אם אנחנו שואלים מה המשטרה צריכה לעשות ומהי עבודתה, אולי נסיק שצריך לקחת מהמשטרה חלק מהמימון. אני לא מתנגד לרעיון של בחינה ביקורתית של המימון והתקצוב המשטרתי. ייתכן גם שנרצה לתת למשטרה דווקא יותר תקציבים במקרה הצורך. אולם אמירות שלפיהן צריך לבטל את התקצוב המשטרתי הן חסרות תכלית – מה אתם מתכוונים לעשות? בארצות הברית למשל, רוב תקציב המשטרה הולך לטיפול מידי בקריאות אזרחים לעזרה. האם זה מה שנרצה לקצץ בו?

לכן, אני לא מבין מה המשמעות של המונח "מניעת המימון המשטרתי" – האם הכוונה היא פשוט להוריד תקציבים? לדעתי, מה שצריך לעשות זה להעריך מחדש את אופן הפעולה של המשטרה: במה היא צריכה ולא צריכה לעסוק? איך היא יכולה לעשות את עבודתה באופן המוצלח ביותר? לאחר מכן צריך לגזור מכך את התקציב המתאים. מה יקרה בעוד חמש שנים אם אכן ימנעו את המימון מהמשטרה? סביר להניח שנראה עלייה בפשיעה.

כדי להבין איך מקדמים מדיניות נכונה יותר צריך לחשוב בזהירות על מה שקורה כעת ולשקול לעומק כל מדיניות שנוקטים בה. לא כל שאלה היא שאלה של "כן" או "לא" אלא שאלה של איך. ניקח לדוגמה את המדיניות בנוגע לשימוש בקנאביס. אנחנו מסתכלים על מדינות כמו קנדה, שבזהירות ובאופן מחושב הצליחו להגיע ללגליזציה של קנאביס ללא עלייה ברמת הפשיעה, או אפילו ללא עלייה במספר הנוהגים תחת השפעתו. שינוי מדיניות צריך להיעשות באופן מחושב וזהיר, כפי שמדע פועל באופן מחושב ושיטתי כדי להגיע לממצאים. כך גם צריך שתעשה המשטרה וכך צריך שגם תקודם המדיניות בנוגע לעבודת המשטרה.